

NAZIV STUDIJA: Pedagogija, dvopredmetni (A) i jednopredmetni (B) studij

NAZIV MODULA: PEDAGOGIJSKA ISTRAŽIVANJA

NAZIV KOLEGIJA: KVALITATIVNA ISTRAŽIVANJA

NASTAVNICA: Dr. sc. Edita Slunjski, doc.

ECTS-bodovi: 5

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (5. semestar, zimski)

Status: obvezatni

Oblik nastave: predavanja, seminar, praktikum

Uvjeti: upisana III. godina studija

Ispit: Usmeni

Cilj kolegija:

Cilj kolegija je upoznavanje studenata s osnovnom problematikom kvalitativnih istraživanja i načinima njihova provođenja u odgojno – obrazovnim ustanovama, te senzibiliziranje studenata za razumijevanje osnovne svrhe kvalitativnih istraživanja. Cilj kolegija je i osposobljavanje studenata za samostalno i kritičko korištenje literature iz ovog područja, te prikupljanje i analiziranje različitih oblika dokumentacije. Pritom će se posebna pažnja posvetiti prikupljanju i interpretaciji različitih etnografskih snimaka, kao podloge boljeg razumijevanja učenika (djeteta) i njegovih aktivnosti, odgojno – obrazovnih intervencija učitelja (odgajatelja) i praćenja kvalitativnih promjena odgojno – obrazovne prakse u školi (vrtiću). U tom smislu, indirektni cilj kolegija je i senzibiliziranje studenata za prepoznavanje potencijala koje kvalitativni pristup istraživanju odgojno obrazovne prakse ima (osobito akcijska i etnografska istraživanja) posebice u svakodnevnom radu pedagoga, razvoju kurikuluma i profesionalnom razvoju učitelja (odgajatelja).

Korištene metode:

Manji dio programa kolegija (samo uvodni dio) realizirat će se putem predavanja , dok će se veći dio (seminara) temeljiti na grupnom i individualnom radu sa studentima, tj. raspravama u manjoj i većoj grupi, te radu u praktikumu. Pritom će se koristiti različita nastavna pomagala koja omogućuju prezentaciju foto, audio i video snimaka, i ostalih oblika dokumentacije. Dio programa kolegija realizirat će se u neposrednoj odgojno – obrazovnoj praksi, iz kog se razloga planira terenska nastava, tj. posjet predškolskim ustanovama, po mogućnosti i školskim. Neke od planiranih sadržaja studenti će apsolvirati samostalno, koristeći relevantnu literaturu, o čemu će se sa studentima na seminarima detaljnije raspravljati.

Sadržaj kolegija:

Prvi tjedan:

Tijekom prvog susreta, studente će se okvirno upoznati sa sadržajem kolegija, njihovim obvezama povezanim s kolegijem te planiranim načinima njegove realizacije. Posebno će se naglasiti vrijednost dvosmjerne komunikacije u realizaciji kolegija, te će se studente pozvati na aktivno i angažirano sudjelovanje na seminarima i praktikumima. Nakon toga, raspravljat će se o njihovim očekivanjima od kolegija, njihovim sugestijama o kvalitetnijem ostvarivanju kolegija te o njihovom početnom razumijevanju problematike kvalitativnih istraživanja. Studente će se upoznati s osnovnom literaturom te ih poticati na samostalno traženje i korištenje drugih, alternativnih izvora znanja. Informirat će ih se o terenskoj nastavi, tj. posjetima nekim predškolskim i školskim ustanovama.

Zadatak za studente: proučiti osnovne razlike između kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja pedagoških fenomena (Sekulić – Majurec, 2000, 289-300)

Drugi tjedan:

Osnovne razlike između kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja pedagoških fenomena. Osnovna obilježja kvalitativno orijentiranih istraživanja (usmjerenost kvalitativnih istraživanja na prepoznavanje i rješavanje praktičnih problema, na promatranje, razumijevanje i objašnjenje pojava i ponašanja čovjeka, na raznovrsnost, životnost i dinamičnost pojava u odgojno – obrazovnoj praksi, holistički pristup njihovu istraživanju, uključenost tj. sudjelovanje istraživača i njegova blizina

predmetu istraživanja sl.) te njihove prednosti i ograničenja. Uloga kvalitativnih istraživanja u procesu razumijevanja odgojno – obrazovne prakse te razvoju profesionalnih kompetencija učitelja (odgajatelja).

Zadatak za studente: proučiti problematiku akcijskih istraživanja (Slunjski, 2006, 100-106)

Treći tjedan:

Akcijsko istraživanje – povijesni pregled i različita određenja (Kemmis i McTargert, Elliott, Kemmis i Wilkinson, Hopkins, Cohen i Manion, Miljak i dr.). Odnos kritičke teorije, emancipacijske pedagogije i akcijskog istraživanja. Usmjerenost akcijskog istraživanja na razumijevanje ali i unapređenje fenomena u odgojno – obrazovnoj praksi, prepoznavanje i rješavanje problema, kontinuiranu individualnu i grupnu refleksiju, modificiranje odgojno – obrazovnih postupaka i strategija učitelja (odgajatelja). Ciklički, spiralni model akcijskog istraživanja (planiranje promjene na osnovi promatranja, akcija i istodobno promatranje i refleksija, evaluacija provedenih akcija i stvaranje novog, revidiranog plana).

Priprema za izvođenje terenske nastave (odlazak u jednu predškolsku ustanovu i školu) i dogovor sa studentima o cilju našeg posjeta toj ustanovi (promatranje i dokumentiranje određenih dimenzija odgojno – obrazovne prakse). S obzirom na veliki broj studenata, terenska će se nastava morati odvijati u dva navrata. Zadatak za studente: nakon posjeta vrtiću tj. školi, izraditi kritički osvrt odgojno – obrazovne prakse (u pisanom obliku)

Četvrti tjedan:

Terenska nastava – posjet predškolskoj ustanovi . Upoznavanje s osnovnim karakteristikama vrtića, promatranje prostorno – materijalnog konteksta, (samo)organiziranje djece i njihovo sudjelovanje u različitim ponuđenim aktivnostima, fleksibilnost strukturiranja vremena, razgovor s odgajateljima i stručnim timom o načinu na koji organiziraju i dokumentiraju odgojno – obrazovni proces, kako razvijaju kurikulum, kako organiziraju profesionalno usavršavanje i drugo.

Peti tjedan

Terenska nastava – druga grupa studenata, posjet školi.

Upoznavanje s osnovnim karakteristikama škole, promatranje prostorno – materijalnog konteksta, organiziranje nastave, sudjelovanje učenika u odgojno – obrazovnim aktivnostima, razgovor s nastavnicima i stručnim timom o načinu na koji organiziraju i dokumentiraju odgojno – obrazovni proces, kako organiziraju profesionalno usavršavanje i drugo.

Šesti tjedan

Rasprava sa studentima o održanoj terenskoj nastavi tj. posjetu predškolskoj ustanovi / školi na temelju kritičkih osvrta studenata. Analiza različitih dimenzija odgojno – obrazovne prakse i kurikuluma vrtića / škole, uz korištenje prikupljene dokumentacije (etnografskih zapisa).

Zadatak za studente: samostalno odabrati i proučiti izvore koji prikazuju različite pristupe profesionalnom razvoju učitelja (odgajatelja)

Sedmi tjedan

Akcijsko istraživanje kao kontinuirani profesionalni razvoj učitelja (odgajatelja), kao oblik zajedničkog učenja učitelja (odgajatelja) "činjenjem i sudjelovanjem". Akcijsko istraživanje kao oblik izravnog, suradničkog, participacijskog, kontinuiranog istraživanja i mijenjanja odgojno – obrazovne prakse i kurikuluma, koje vodi pretvorbi učitelja (odgajatelja) u reflektivne praktičare. Uloga "kritičkog prijatelja", tj. "drugog para očiju" u procesu akcijskog istraživanja i uvjeti njihova ostvarivanja u odgojno – obrazovnoj ustanovi. Utjecaj akcijskog istraživanja na razvoj profesionalne autonomije učitelja (odgajatelja), generiranje profesionalnih znanja proizašlih iz prakse, novih spoznaja o odgojnoj praksi i stvaranje **gradbene teorije**. Učitelj (odgajatelj) kao istraživač vlastite odgojno – obrazovne prakse.

Zadatak za studente: izraditi (u pisanom obliku) prikaz različitih pristupa profesionalnom razvoju učitelja (odgajatelja), s naglaskom na njihove prednosti i ograničenja

Osmi tjedan:

Zajedničko, "sudjelujuće" učenje učitelja (odgajatelja) u akcijskom istraživanju kroz razmjenjivanje pojedinačnih, parcijalnih znanja i razumijevanja i razvoj novih, cjelovitijih, zajedničkih znanja i razumijevanja. Uloga profesionalnog povezivanja, timskog rada i zajedničkih rasprava učitelja (odgajatelja) i procesu akcijskog

istraživanja i unapređivanja odgojno – obrazovne prakse. Rasprava kao temeljni modalitet zajedničkog učenja učitelja (odgajatelja) u akcijskom istraživanju. Razvoj kulture odgojno – obrazovne ustanove koja podupire istraživačku i refleksivnu praksu i dopirnosi razvoju demokratskog, suradničkog ozračja.

Zadatak za studente: samostalno odabrati izvore i proučiti osnovnu ideju i elemente etnografskih istraživanja.

Deveti tjedan:

Etnografsko istraživanje – različita određenja i pristupi. Povezanost akcijskog i etnografskog istraživanja. Etnografsko istraživanje kao "otvaranje i osvjetljivanje crne kutije odgojno – obrazovne ustanove", na makro razini (čitave odgojno – obrazovne ustanove, njene kulture i svih struktura) i mikro razini (odnosi unutar razreda ili odgojne skupine). Prikupljanje i korištenje različitih etnografskih zapisa u razumijevanju odgojno – obrazovne prakse, te njihove mogućnosti i ograničenja. Učitelj (odgajatelj) kao "razredni istraživač ili etnograf" koji "zaranja" u kontekst učenja s ciljem boljeg razumijevanja. Prikaz i analiza različitih etnografskih zapisa (foto, audio i video zapisa iz odgojno – obrazovne prakse, transkripata razgovora djece i učitelja (odgajatelja) s djecom, transkripti rasprava učitelja (odgajatelja), interpretacija dvodimenzionalnih i trodimenzionalnih uradaka učenika (djece) i dr.

Deseti tjedan:

Korištenje (prikaz i analiza) etnografskih zapisa u razumijevanju znanja učenika (djece) i načina na koji oni razumiju fenomene koji ih okružuju, kao podloga kvalitetnog odgojno – obrazovnog pristupa učitelja (odgajatelja) i razvoj kurikuluma. Korištenje (prikaz i analiza) etnografskih zapisa u razumijevanju znanja učitelja (odgajatelja), te praćenju razvoja njihovih profesionalnih kompetencija. Korištenje etnografskih zapisa u postizanju meta - razine učenja učenika (djece) i učitelja (odgajatelja), tj. razvoju njihovih metakognitivnih umijeća.

Jedanaesti tjedan: Studija slučaja, osnovne karakteristike i značaj. Priprema studenata za terensku nastavu – posjet jednom dječjem vrtiću tj. školi.

Zadatak za studente: nakon posjeta vrtiću / školi, pristupiti izradi studije slučaja

Dvanaesti tjedan

Terenska nastava – i studija slučaja jednog vrtića / škole. Upoznavanje s osnovnim karakteristikama vrtića / škole, promatranje prostorno – materijalnog konteksta, organizacije procesa odgoja i obrazovanja, razgovor s učiteljima, odgajateljima i stručnim timom o teškoćama na koje nailaze u ovoj organizaciji, suradnja s roditeljima i širom zajednicom.

Trinaesti tjedan

Rasprava sa studentima o održanoj terenskoj nastavi. Analiza različitih dimenzija odgojno – obrazovne prakse i kurikuluma uz korištenje prikupljene dokumentacije (etnografskih zapisa). Usporedba različitih dimenzija kulture. Rasprava o jedinstvenosti i autentičnosti kulture svake ustanove i potrebi različitog pristupa unapređenju odgojno – obrazovne prakse i kurikuluma u njima.

Četrnaesti tjedan:

Studije života i ostale metode povijesnih istraživanja. Analize sadržaja. Ponavljanje i sinteza različitih sadržaja apsolviranih u okviru kolegija "Kvalitativna istraživanja", rasprava o najzanimljivijim temama, problemima ili nejasnoćama s kojim smo se na seminarima, praktikumima i terenskoj nastavi susretali i priprema za ispit.

Petnaesti tjedan

Predrok

Literatura:

Obvezatna:

1. Sekulić-Majurec, A. (2000.): Kvantitativan i/ili kvalitativan pristup istraživanjima pedagoških fenomena – neke aktualne dileme. *Napredak*, 141 (3): 289-300.
2. Halmi: A.(1996.):Kvalitativna metodologija u društvenim znanostima. Zagreb: Pravni fakultet - Studijski centar socijalnog rada (samo odr. poglavlja).
3. Denzin, N.K., Lincoln, Y.,S. (1994): Handbook of Qualitative Research. Thousand Oaks, London: SAGE. (samo određena poglavlja)

Dopunska:

1. Sekulić-Majurec, A. (2007.): Kraj rata paradigmi pedagoških istraživanja. U: Previšić i dr. (ur): Pedagogija – prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu

- znanja, Prvi kongres pedagoga Hrvatske, Svezak 1. Zagreb: Hrvatsko pedagoško društvo, 348-364.
2. Mason, J. (1996): *Qualitative Researching*. London: Sage
 3. Šagud, M. (2006), *Odgajatelj kao reflektivni praktičar*. Petrinja: Visoka učiteljska škola u Petrinji. (odabrana poglavlja)
 4. Slunjski, E. (2006): *Stvaranje kurikukuma u vrtiću – organizaciji koja uči*. Zagreb, Mali profesor (odabrana poglavlja)

Opće i specifične kompetencije: Upoznati studente s osnovnim spoznajama koje ih osposobljavaju za planiranje i provođenje jednostavnijih kvalitativno usmjerenih istraživanja u području odgoja i obrazovanja i kritičko praćenje znanstvene i stručne literature.